Aristotel: pohvala umjerenosti)

Autor Administrator

Aristotel

Nikomahova etika (ili pohvala umjerenosti)

Budi umjeren u svemu. Ne
prethjeruj ni u èemu. U dobru se ne uzvisi a u zlu ne ponizi. Ne budi ohol ali
niti puzav... Odkud nam dopiru takvi savjeti koje smo upijali još kao mala
djeca od svojih roditelja i uèitelja? Možda i od i ovog velikog mudraca iz antièkog
doba – Aristotela

* * *

Svako umijeæe i svako istraživanje,
te slièno djelovanje i pothvat, teže, èini se, nekom dobru. Stoga je lijepo reèeno da je
dobro ono èemu sve teži. (...)

Buduæi da postoje mnoga
djelovanja, umijeæa i znanosti, mnoge su
i svrhe: lijeèništvu je svrha zdravlje, brodogradnji plovilo, vojskovodstvu pobjeda,
gospodarstvu bogatstvo. (...)

Krepost je stanje s izborom,
zapravo srednost u odnosu prema nama, a određena naèelom, naime onim kojim bi je odredio razborit èovjek.
Ona je srednost između poroka, onoga prema suvišku i onoga prema manjku; a i
zbog toga što poroci ili ne postižu, ili premašuju potrebnu mjeru u èuvstvima i
djelatnostima, dok krepost i nalazi i izabire
sredinu. Otuda, prema bivstvu te odredbi koja govori što je ona u biti, krepost
je srednost, ali prema najboljem i pravednom, ona je krajnost.(...)

Na području straha i drskosti
srednost je hrabrost; od onih koji pretjeruju, onaj tko je takav u neustrašivosti

nema imena (mnoga su stanja bezimena); onaj pak tko pretjeruje u drskosti, taj
je drzovit; onaj opet tko pretjeruje u strahu, dok mu nedostaje drskosti, taj
je strašljiv; sto se tièe užitaka (...) srednost je umjerenost, suvišak razuzdanost.
(...)

Što se tièe davanja i uzimanja
novca, srednost je darežljivost, a suvišak i manjak - rasipnost i škrtost. U
tima ljudi na opreèan naèin pretjeruju i manjkaju; rasipnik pretjeruje u trošenju dok manjka u uzimanju,
a škrtac pretjeruje u uzimanju i manjka u trošenju. (...)

Što se tièe èasti i neèasti,
srednost je velikodušnost, suvišak se naziva nekakvom nadutošæu, a manjak je
malodušnost. (...)

U svima je stvarima srednost
hvalevrijedna, dok krajnosti nisu ni hvalevrijedne ni ispravne, nego
prijekorne. (...)

Što se tièe ugodnosti, one u
zabavi, srednji je onaj tko je dosjetljiv, a samo je raspoloženje dosjetljivost;
suvišak je lakrdijaštvo i onaj tko ga posjeduje lakrdijaš;; onaj komu toga
manjka taj je nekakav prostak, a samo stanje je prostoæa. Što se tièe preostale
ugodnosti, one u životu uopæe, onaj tko je ugodan onako kako treba taj je prijateljski i srednost je prijateljstvo;
onaj tko u tome pretjeruje, a bez ikakve svrhe, taj je puzav; koji pak radi
svoje koristi, taj je laskavac; onaj kojemu toga manjka i u svim je stvarima
neugodan taj je svadljiv i zlovoljan. (...)

Postoje tako tri raspoloženja,
dva poroka (onaj prema suvišku i onaj prema manjku), a jedno kreposti, naime
srednosti, koja su na neki naèn sva meðusobno suprotstavljena. Krajnosti su
opreène srednjem stanju i jedna prema drugoj, a srednje krajnostima; tako se
hrabar èovjek èini drznikom prema strašljivcu, a strašljivac prema drzniku;
isto tako i umjeren èovjek èini se razuzdanim prema bešæutnom, a bešæutan prema
razuzdanom; darežljiv èovjek prema škrcu rasipnik, a prema rasipniku škrtac.

Otuda ljudi u krajnostima guraju
srednjega èovjeka jedan drugomu, pa strašljivac naziva hrabra èovjeka drznikom,
a drznik strašljivcem, i slièno u ostalim sluèajevima. No iako su sva to stanja
tako meðusobno opreèna, najveæa je opreka izmeðu samih krajnosti, više negoli
prema sredini; one su, naime, udaljenije jedna od druge nego od sredine, kao što
je veliko od maloga i malo od velikoga negoli oboje od istoga.

Aristotel, Nikomahova etika,
Zagreb, 1982, preveo T. Ladan